

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
ZAKRES ROZSZERZONY
KLASA II**

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń:	Uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Uczeń opanował wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:	Uczeń opanował wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:	Uczeń opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
SPOŁECZEŃSTWO					
I. Człowiek jako jednostka w społeczeństwie					
Człowiek jako istota społeczna	– wyjaśnia, czym zajmuje się socjologia – wymienia koncepcje zachowania się człowieka – wymienia elementy osobowości człowieka	– charakteryzuje poszczególne koncepcje zachowania się człowieka – omawia elementy osobowości człowieka – wyjaśnia znaczenie takich pojęć, jak psychologia, behawioryzm, psychoanaliza, aksjologia	– przedstawia różnice między koncepcjami zachowania się człowieka – odróżnia tożsamość osobistą od społecznej – odróżnia mentalność indywidualistyczną od kolektywistycznej – podaje przykłady stereotypów	– podaje i ocenia wartości będące elementem osobowości – zna modele osobowości – wyjaśnia, na czym polega klasyfikacja potrzeb według Abrahama Masłowa	– wyciąga wnioski dotyczące wpływu osobowości na zachowanie się człowieka – rozpoznaje modele osobowości w oparciu o przykładowe zachowania – ocenia wpływ stereotypów na życie jednostki i zbiorowości
Człowiek a zbiorowości	– wymienia rodzaje więzi – wyjaśnia, czym jest zbiorowość społeczna –wymienia rodzaje społeczności	– charakteryzuje poszczególne rodzaje więzi społecznych – przedstawia wybrane zbiorowości, społeczności, wspólnoty, społeczeństwa	– charakteryzuje zbiorowości, społeczności, wspólnoty, społeczeństwa, ze względu na obowiązujące w nich reguły i więzi	– wyjaśnia, w jaki sposób kształtują się więzi społeczne – wyjaśnia związek między wspólnotą a społeczeństwem	– analizuje proces kształtowania się więzi w poszczególnych zbiorowościach

Socjalizacja i stygmatyzacja w życiu jednostki	<ul style="list-style-type: none"> – podaje definicję socjalizacji – wymienia rodzaje socjalizacji – wyjaśnia, na czym polega kontrola społeczna – wymienia rodzaje norm społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rodzaje socjalizacji – podaje, w jakich przypadkach może dojść do zakłócenia procesu socjalizacji – charakteryzuje normy społeczne – podaje przykłady stygmatyzacji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przejawy kontroli społecznej w życiu codziennym – charakteryzuje skutki stygmatyzacji – wyjaśnia, na czym polega internalizacja – prawidłowo używa takich pojęć, jak: rola społeczna, perswazja, deprecjacja 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje modele socjalizacji charakterystyczne dla własnej grupy wiekowej i pokolenia rodziców – wyjaśnia, w jaki sposób dochodzi do stygmatyzacji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia wpływ socjalizacji wtórnej na wypełnianie przez jednostkę ról społecznych – ocenia wpływ kontroli społecznej na życie jednostki i zbiorowości – ocenia skutki stygmatyzacji
Życie społeczne jednostki	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy życia społecznego – wymienia cechy i postawy sprzyjające prawidłowemu funkcjonowaniu człowieka w społeczeństwie – wymienia przyczyny konfliktów społecznych – wymienia metody rozwiązywania konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady norm i instytucji społecznych – charakteryzuje przyczyny konfliktów społecznych – charakteryzuje sposoby rozwiązywania konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje prawidłowości życia społecznego – wyjaśnia, na czym polega dewiacja, patologia i anomia – charakteryzuje funkcje instytucji społecznych – wymienia rodzaje konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i skutki anomii – omawia na przykładach źródła i mechanizmy konfliktów społecznych – ocenia metody rozwiązywania konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki anomii – analizuje instytucje społeczne pod kątem wykonywanych przez nie funkcji – uzasadnia zastosowanie określonych metod do rozwiązania przykładowych konfliktów
Grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy grupy – wymienia rodzaje grup – przedstawia cechy i funkcjonowanie małej grupy społecznej (liczebność, więź, trwałość, role grupowe, wspólne wartości i cele, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia na przykładach różne rodzaje grup i wyjaśnia funkcjonowanie wskazanej grupy – wyjaśnia takie pojęcia, jak konformizm i nonkonformizm 	<ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje grupy na podstawie podanych kryteriów – wyjaśnia znaczenie grup odniesienia pozytywnego i negatywnego w procesie socjalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ jednostki na grupę – analizuje przykładowe grupy pod kątem różnych kryteriów podziału grup 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę konformistyczną i nonkonformistyczną

	poczucie odrębności, współdziałanie)				
Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	– wyjaśnia, czym jest rodzina – wymienia funkcje rodziny – zna problemy współczesnych rodzin	– opisuje swoiste cechy współczesnej rodziny jako grupy społecznej – wyjaśnia terminy: pokrewieństwo powinowactwo, adopcja – odróżnia wstępnych od zstępnych	– charakteryzuje modele rodziny na podstawie określonych kryteriów podziału – charakteryzuje funkcje rodziny	– wyjaśnia różnicę między krewnymi w linii prostej i bocznej – porównuje i ilustruje przykładami różne modele rodziny	– wyjaśnia przyczyny problemów współczesnych rodzin – wyjaśnia zależności między poszczególnymi problemami współczesnych rodzin
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów źródłowych	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% -69%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% -85%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% -98%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
II. Charakterystyka życia społecznego					
Spółczesność i jego struktura	– wymienia koncepcje ujmowania struktury społecznej – wymienia elementy struktury społecznej – wyjaśnia, czym jest struktura społeczna	– wyjaśnia różnicę między społeczeństwem amorficznym i morficznym – charakteryzuje poszczególne rodzaje struktur społecznych	– podaje przykłady społeczeństw amorficznych i morficznych – charakteryzuje koncepcje ujmowania struktury społecznej	– charakteryzuje czynniki warunkujące istnienie struktury społeczne – porównuje koncepcje ujmowania struktury społecznej	– wyciąga wnioski z przemian zachodzących w strukturach społecznych

Przemiany w strukturze społeczeństwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa – podaje przykłady problemów społecznych – podaje przykłady problemów dotyczących młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje strukturę klasowo-warstwową swojej społeczności lokalnej – charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje strukturę społeczeństwa polskiego w okresie PRL-u i III RP – charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego młodych ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje strukturę społeczeństwa polskiego w okresie PRL-u i III RP – rozważa i proponuje możliwości rozwiązania problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyciąga wnioski z przemian zachodzących w strukturze społeczeństwa polskiego
Nierówności i wykluczenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega nierówność społeczna – wymienia różne teorie sprawiedliwości – wymienia grupy podatne na marginalizację społeczną 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różne teorie sprawiedliwości – wyjaśnia, na czym polega społeczne wykluczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje mechanizm i skutki społecznego wykluczenia – charakteryzuje sposoby przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między nierównościami społecznymi a nierównościami szans życiowych – charakteryzuje przejawy marginalizacji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje skalę nierówności społecznych w Polsce i wybranym państwie
Ruchliwość społeczna	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady pionowej i poziomej ruchliwości społecznej – wymienia rodzaje migracji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega pionowa i pozioma ruchliwość społeczna – odróżnia ruchliwość horyzontalną od wertykalnej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej – charakteryzuje rodzaje migracji 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje społeczeństwa ze względu na ruchliwość społeczną 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia skutki ruchliwości społecznej
Historyczne formy organizacji społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia historyczne formy organizacji społeczeństwa – wymienia teorie rozwoju społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje historyczne formy organizacji społeczeństwa – podaje twórców teorii rozwoju społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje teorie rozwoju społeczeństw – podaje przykłady historycznych form organizacji społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje poszczególne rodzaje społeczeństw – wyciąga wnioski z analizy porównawczej poszczególnych rodzajów społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje społeczeństwo polskie pod kątem historycznych form organizacji narodów – udowadnia rozwój społeczeństwa polskiego w oparciu o jedną z teorii rozwoju

					narodów
Współczesne formy organizacji społeczeństwa	– wymienia współczesne formy organizacji społeczeństwa – charakteryzuje wybrane społeczeństwo współczesne	– podaje cechy współczesnego społeczeństwa zachodniego (otwarte, zamknięte, postindustrialne, konsumpcyjne, masowe, globalne, informacyjne)	– charakteryzuje współczesne społeczeństwa – rozpoznaje współczesne społeczeństwa na podstawie podanych cech	– charakteryzuje współczesne społeczeństwa na przykładzie państwa polskiego – przedstawia podobieństwa i różnice między poszczególnymi typami społeczeństw	– wyjaśnia, jakie zagrożenia niosą ze sobą poszczególne typy współczesnych społeczeństw
Ruchy społeczne	– zna rewolucyjną i reformistyczną drogę zmian społecznych – podaje przykłady ruchów społecznych	– charakteryzuje feminizm, ruchy praw obywatelskich, ekologizm	– przedstawia dwie drogi zmiany społecznej – podaje przykłady rewolucji społeczno-politycznych (krwawych i bezkrwawych)	– ocenia dwie drogi zmiany społecznej – analizuje plusy i minusy zmiany społecznej na drodze rewolucji i reform	– analizuje sposoby adaptacji do zmiany społecznej – ocenia znaczenie NSZZ „Solidarność” i innych ruchów społecznych
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów źródłowych	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% -69%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% -85%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% -98%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% -	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% -	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% -	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie

	40% - 54%	69%	85%	98%	99% - 100%
III. Naród					
Naród i jego tożsamość	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia koncepcje narodu – wymienia czynniki narodowotwórcze – podaje przykłady narodów politycznych i etniczno-kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje dwie koncepcje narodu: etniczno-kulturową i polityczną – omawia czynniki narodowotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje czynniki sprzyjające asymilacji – charakteryzuje czynniki służące zachowaniu tożsamości narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje genezę narodu – charakteryzuje różne procesy kształtowania się narodów europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zależności między narodem a państwem
Postawy względem narodu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest ojczyzna – wymienia postawy narodowe – charakteryzuje patriotyzm 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postawy narodowe – podaje przykłady manifestowania patriotyzmu lokalnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wieloznaczność terminu ojczyzna – podaje przykłady ksenofobii, antysemityzmu, rasizmu i szowinizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między ojczyzną narodową a małą ojczyzną – rozpoznaje przejawy ksenofobii, antysemityzmu, rasizmu i szowinizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poszczególne postawy względem narodu – uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom ksenofobii, antysemityzmu, rasizmu i szowinizmu
Mniejszości narodowe i imigranci w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia mniejszości narodowe w Polsce – wymienia mniejszości etniczne w Polsce – wymienia prawa przysługujące mniejszościom 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce – wyjaśnia, kim jest uchodźca 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje międzynarodowe dokumenty chroniące prawa mniejszości – wyjaśnia, w jaki sposób są chronione prawa mniejszości w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między mniejszością narodową a etniczną w Polsce – uzasadnia konieczność międzynarodowej ochrony praw mniejszości 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na rozmieszczenie poszczególnych mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce – ocenia wady i zalety imigracji – wyjaśnia powody napływu do Polski imigrantów – ocenia sytuację imigrantów w Polsce
Polityka wybranych	– zna rozwiązania	– podaje powody	– wyjaśnia, z czego	– wyjaśnia, dlaczego i w	– porównuje różne

państw wobec mniejszości narodowych i imigrantów	polityki imigracyjnej – wymienia dokumenty międzynarodowe wytyczające politykę państw wobec mniejszości narodowych i imigrantów – wymienia przykładowe państwa stosujące politykę liberalną i restrykcyjną wobec imigrantów	zróżnicowania narodowościowego współczesnych państw – charakteryzuje politykę liberalną i restrykcyjną wobec imigrantów	wynika zróżnicowanie narodowościowe współczesnego świata – charakteryzuje na przykładach politykę liberalną i restrykcyjną	jakim zakresie doszło do integracji narodów w świecie zachodnim – wyjaśnia, dlaczego w Europie integracja imigrantów z państw pozaeuropejskich rodzi trudności	modele polityki wybranych państw wobec mniejszości narodowych i imigrantów – ocenia politykę liberalną i restrykcyjną wobec imigrantów
Konflikty społeczne we współczesnym świecie	– wymienia rodzaje konfliktów społecznych – wymienia sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych – wymienia organizacje pośredniczące w rozwiązywaniu konfliktów między narodami	– wymienia państwa Europy, Afryki, Azji, Ameryki Południowej i Środkowej, w których miały miejsce konflikty między narodami – charakteryzuje sposoby rozwiązywania konfliktów	– charakteryzuje na przykładach przyczyny, przebieg i sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami w Europie, Afryce, Azji, Ameryce Południowej i Środkowej – charakteryzuje skutki konfliktów między narodami	– porównuje przyczyny konfliktów w Europie, Afryce, Azji, Ameryce Południowej i Środkowej – posługuje się przy omawianiu konfliktów nazwiskami, datami, miejscowościami	– wyciąga wnioski z przedstawionych konfliktów – ocenia skuteczność metod, którymi posłużono się przy rozwiązywaniu poszczególnych konfliktów między narodami
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów źródłowych	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% - 69%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% - 85%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% - 98%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;

Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
IV. Kultura					
Kultura współczesnego świata	– charakteryzuje kulturę materialną, duchową, społeczną i osobistą – wymienia specyficzne cechy kultury wysokiej, masowej, narodowej i ludowej	– wyjaśnia, czym jest kultura – charakteryzuje kulturę symboliczną – charakteryzuje kulturę narodową – charakteryzuje kulturę ludową	– wyjaśnia różnicę między kulturą opisową a normatywną – przedstawia na przykładach cechy polskiej kultury ludowej – wyjaśnia, na czym polega komercjalizacja kultury	– rozpoznaje najważniejsze cechy kultury wskazanej społeczności – przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozprzestrzeniania się kultury masowej – podaje przykłady polskiej kultury wysokiej	– ocenia pozytywne i negatywne skutki rozprzestrzeniania się kultury masowej – ocenia wpływ komercjalizacji na kulturę
Religia w kulturze polskiej	– podaje przykłady wpływu religii na kulturę polską – wymienia osoby duchowne zasłużone dla polskiej kultury	– przedstawia wpływ duchowieństwa na rozwój kultury polskiej – charakteryzuje przejawy materialnej i symbolicznej kultury polskiej związanej z religijnością Polaków	– charakteryzuje wpływ różnych religii i wyznań na kulturę polską – charakteryzuje religijność współczesnych Polaków	– wyjaśnia związek Kościoła katolickiego z kulturą polską – wyjaśnia różnice między poszczególnymi typami religijności	– ocenia znaczenie religii dla polskiej kultury
Pluralizm kulturowy i subkultury młodzieżowe	– wymienia subkultury występujące w Polsce i na świecie – podaje przykłady kontrkultury i kultury alternatywnej – wie, na czym polega tolerancja	– wyjaśnia różnicę między kontrkulturą a kulturą alternatywną – charakteryzuje subkultury młodzieżowe w Polsce i Europie	– przedstawia różnicę między etnocentryzmem a relatywizmem kulturowym – odróżnia tolerancję od akceptacji – wyjaśnia, na czym polega uniformizacja kultury	– wyjaśnia, na czym polega i skąd się bierze pluralizm kulturowy współczesnego społeczeństwa – uzasadnia związek subkultury z kontrkulturą i kulturą alternatywną	– ocenia wpływ kontrkultury na życie społeczne – analizuje konsekwencje pluralizmu kulturowego – ocenia znaczenie tolerancji i akceptacji dla życia społecznego
Współczesne spory światopoglądowe	– wymienia współczesne spory	– charakteryzuje problemy etyczne współczesnego	– wyjaśnia wpływ norm społecznych na	– charakteryzuje przemiany w etyce życia społecznego	– ocenia argumenty za i przeciw swobodzie

	<p>światopoglądowe (aborcja, eutanazja, swoboda prowadzenia badań genetycznych, przyznanie mniejszościom seksualnym takich samych praw, jakie mają osoby heteroseksualne)</p> <p>– wyjaśnia pojęcia: aborcja, eutanazja, klonowanie</p>	<p>świata (aborcja, eutanazja, swoboda prowadzenia badań genetycznych, przyznanie mniejszościom seksualnym takich samych praw, jakie mają osoby heteroseksualne)</p>	<p>rozwiązywanie problemów światopoglądowych</p> <p>– podaje argumenty za i przeciw swobodzie prowadzenia badań genetycznych, dopuszczalności aborcji i eutanazji, przyznaniu mniejszościom seksualnym takich samych praw, jakie mają osoby heteroseksualne</p>	<p>na przestrzeni wieków</p> <p>– wyraża swoje zdanie na temat aborcji, eutanazji, swobody prowadzenia badań genetycznych, przyznawania mniejszościom seksualnym takich samych praw, jakie mają osoby heteroseksualne</p>	<p>prowadzenia badań genetycznych, dopuszczalności aborcji i eutanazji, przyznaniu mniejszościom seksualnym takich samych praw, jakie mają osoby heteroseksualne</p>
<p>Rola szkoły i edukacji nieformalnej we współczesnym społeczeństwie</p>	<p>– charakteryzuje zadania szkoły</p> <p>– wymienia przyczyny powstawania nierówności w dostępie do edukacji</p> <p>– wymienia metody wykorzystywane w edukacji nieformalnej</p>	<p>– charakteryzuje rolę szkoły we współczesnym społeczeństwie informacyjnym</p> <p>– charakteryzuje edukację nieformalną</p>	<p>– wskazuje działania, które mogą podejmować państwo, władze samorządowe oraz organizacje społeczne, by zwiększyć równość szans w dostępie do edukacji</p>	<p>– wyjaśnia, według jakich zasad funkcjonuje współczesny system edukacyjny</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega e-learning</p> <p>– zna dokumenty dotyczące sposobów i środków likwidowania nierówności szans edukacyjnych</p>	<p>– ocenia skuteczność szkoły i edukacji nieformalnej we współczesnym świecie</p> <p>– wyraża swoje zdanie na temat nowych potrzeb edukacyjnych</p>
<p>System edukacyjny a rynek pracy</p>	<p>– podaje przykłady ich niedopasowania systemu edukacyjnego do rynku pracy</p> <p>– charakteryzuje gospodarkę opartą na wiedzy</p>	<p>– charakteryzuje sposoby podnoszenia lub zmieniania swoich kwalifikacji zawodowych</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega kształcenie ustawiczne</p> <p>– wymienia filary gospodarki opartej na wiedzy</p>	<p>– wyjaśnia, jakie problemy pojawiają się przed uczniem w związku z wyborem szkoły</p> <p>– przedstawia skutki, jakie może za sobą pociągać niedostosowanie systemu edukacyjnego do rynku</p>	<p>– wyjaśnia zależność między systemem edukacyjnym a rynkiem pracy</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego uczenie się przez całe życie jest jednym z warunków sukcesu w karierze zawodowej</p>	<p>– uzasadnia związek edukacji z gospodarką</p>

			pracy – charakteryzuje filary gospodarki opartej na wiedzy		
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów źródłowych	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% -69%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% -85%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% -98%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
V. Obywatel w państwie					
Status obywatela w państwie	– wyjaśnia, na czym polegają zasada krwi i ziemi przy uzyskiwaniu obywatelstwa – wymienia warunki uzyskiwania obywatelstwa polskiego	– charakteryzuje procedury nabywania i zrzekania się polskiego obywatelstwa – wyjaśnia, na czym polega naturalizacja – wymienia dokumenty regulujące kwestie obywatelstwa w Polsce	– wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości – charakteryzuje warunki umożliwiające zrzeczenie się obywatelstwa polskiego	– wyjaśnia, w jakich przypadkach człowiek może zostać bezpaństwowcem – wyjaśnia, w jakich przypadkach obywatel polski może uzyskać podwójne obywatelstwo – posługuje się prawidłową terminologią (naturalizacja, apatrydzi, reintegracja) – wyjaśnia, czym jest karta	– ocenia zasady nabywania obywatelstwa w Polsce – uzasadnia konieczność przyznawania karty Polaka obywatelom byłego ZSRR

				Polaka	
Geneza społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia filozofów wypowiadających się na temat społeczeństwa obywatelskiego (Arystoteles, John Locke, Georg Hegel, Alexis de Tocqueville, Karol Marks) – podaje przykłady samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego – wymienia organizacje będące efektem samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce (KOR, ROPCiO, KPN, NSZZ „Solidarność”) 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje filozoficzny rodowód koncepcji społeczeństwa obywatelskiego (John Locke, Georg Hegel, Alexis de Tocqueville) – charakteryzuje proces samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest społeczeństwo obywatelskie – charakteryzuje poglądy Arystotelesa, Karola Marska i Ralpa Dahrendorfa na temat społeczeństwa obywatelskiego – charakteryzuje formy organizacyjne społeczeństwa obywatelskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje poszczególne koncepcje społeczeństwa obywatelskiego – wyjaśnia, na czym polega samoorganizacja społeczeństwa obywatelskiego – wymienia Polaków, którzy przyczynili się do samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wkład poszczególnych Polaków, którzy przyczynili się do samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce (Jan Paweł II, Lech Wałęsa, Adam Michnik, Romek Strzałkowski) – ocenia rolę Kościoła w kształtowaniu się społeczeństwa obywatelskiego w naszym kraju
Obowiązki obywatelskie i obywatelskie nieposłuszeństwo	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia konstytucyjne obowiązki obywateli Rzeczypospolitej Polskiej – wymienia cnoty obywatelskie – podaje historyczne i współczesne przykłady nieposłuszeństwa obywatelskiego – wymienia cechy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegają cnoty obywatelskie – charakteryzuje krytycyzm i wolontariat – wymienia polskie organizacje opierające się na działalności wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia obowiązki konstytucyjne od obowiązków prawnych – wyjaśnia, na czym polega nieposłuszeństwo obywatelskie i jakie niesie ze sobą dylematy – wyjaśnia, dlaczego Henry D. Thoreau uznawany jest za prekursora obywatelskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia znaczenie postaw i cnót obywatelskich (troska o dobro wspólne, odpowiedzialność, aktywność, solidarność, odwaga cywilna, roztropność, tolerancja) – charakteryzuje poglądy Roberta Mertona na temat obywatelskiego nieposłuszeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zapisy Deklaracji Zasad Tolerancji – uzasadnia, dlaczego działalność Mahatmy Gandhiego i Martina Luthera Kinga zaliczamy do obywatelskiego nieposłuszeństwa

	obywatelskiego nieposłuszeństwa		nieposłuszeństwa		
Spółeczeństwo obywatelskie we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady z życia codziennego, które świadczą o budowaniu kapitału społecznego – wymienia warunki prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym – wymienia, na co może wpływać kapitał społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak powstaje kapitał społeczny – charakteryzuje warunki funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego – charakteryzuje poglądy Roberta Putnama na temat kapitału społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego ma kapitał społeczny (zaufanie, sieci współpracy i system efektywnych norm) – wyjaśnia, jakie znaczenie w społeczeństwie obywatelskim odgrywają grupy interesu 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia znaczenie swobody zrzeszania się dla jakości życia publicznego – ocenia znaczenie kapitału społecznego dla jednostki
Związki zawodowe, stowarzyszenia i fundacje	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podmioty społeczeństwa obywatelskiego – wyjaśnia, czym są organizacje społeczne – podaje przykłady lokalnych organizacji pozarządowych – wymienia najważniejsze związki zawodowe w Polsce (NSZZ „Solidarność”, OPZZ) – wymienia stowarzyszeniami wyższej użyteczności działające w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym – przedstawia zasady zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce – przedstawia różnice między zarejestrowanym a zwykłym stowarzyszeniem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie swobody zrzeszania się dla jakości życia publicznego – charakteryzuje różnice w zakładaniu stowarzyszeń i fundacji, konstruuje projekt statutu stowarzyszenia – wyjaśnia pojęcie i znaczenie grup nacisku 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę w społeczeństwie odgrywają związki zawodowe, stowarzyszenia, fundacje, organizacje pożytku publicznego – charakteryzuje lokalne organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skuteczność związków zawodowych – opracowuje według wzoru projekt statutu stowarzyszenia (nazwa, siedziba, członkowie, władze, majątek, zasady zmiany statutu i rozwiązywania stowarzyszenia)
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział)	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział)

	na poziomie 40% - 54%	poziomie 55% - 69%	poziomie 70% - 85%	poziomie 86% - 98%	na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów źródłowych	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% -69%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% -85%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% -98%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
VI. Media we współczesnym świecie					
Opinia publiczna	– wie, czym jest opinia publiczna – wymienia sposoby wyrażania opinii publicznej – podaje przykłady wpływu opinii publicznej na decyzje polityczne – wymienia polskie instytuty badawcze zajmujące się badaniem opinii publicznej (OBOP, CBOS)	– charakteryzuje proces kształtowania się opinii publicznej – przedstawia działania zapobiegające manipulacji opinią publiczną – charakteryzuje działalność OBOP-u i CBOS-u	– charakteryzuje na przykładach wpływ opinii publicznej na decyzje polityczne – charakteryzuje poglądy Waltera Lippmana, Paula Lazarsfelda i Jana Szczepańskiego na opinię publiczną	– wyjaśnia, w jakim celu przeprowadza się badania opinii publicznej – odczytuje i interpretuje tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej	– ocenia wpływ opinii publicznej na decyzje polityczne – uzasadnia, dlaczego znajomość opinii publicznej w państwie demokratycznym jest korzystna dla partii politycznych
Marketing i kampania społeczna	– zna pojęcia marketing społeczny i marketing zaangażowany społecznie – podaje przykłady reklam społecznych – wymienia	– charakteryzuje wybraną kampanię społeczną – charakteryzuje rolę reklamy społecznej w marketingu społecznym	– wyjaśnia, na czym polega marketing społeczny i marketing zaangażowany społecznie – charakteryzuje poglądy Philipa Kotlera i Geralda Zaltmanana na temat	– porównuje marketing społeczny z marketingiem zaangażowanym społecznie – porównuje reklamę społeczną z komercyjną – analizuje wybraną kampanię społeczną z	– opracowuje projekt kampanii społecznej w wybranej przez siebie sprawie – wyjaśnia, na czym polega public relations

	przykładowe kampanie społeczne		marketingu społecznego	punktu widzenia jej celów, sposobów realizacji i skuteczności	
Funkcje mediów w państwie	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia funkcje mediów – charakteryzuje dowolną funkcję mediów w państwie demokratycznym – wymienia funkcje mediów jako „czwartej władzy” 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje funkcje mediów w państwie demokratycznym i niedemokratycznym (na wybranych przykładach) – charakteryzuje znaczenie Internetu jako środka masowego przekazu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę odgrywają media w zakresie nieformalnej kontroli społecznej – wyjaśnia, na czym polega funkcja propagandowa mediów 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje media w państwie demokratycznym i niedemokratycznym – wyjaśnia, dlaczego media określa się mianem „czwartej władzy” 	<ul style="list-style-type: none"> – krytycznie analizuje dowolny przekaz medialny – uzasadnia konieczność utrzymania niezależności mediów
Niezależność i pluralizm mediów	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia negatywne zjawiska towarzyszące rozwojowi mediów – wie, w czym się przejawia pluralizm mediów – zna rodzaje pluralizmu w mediach – wymienia zasady zawarte w Karcie Etycznej Mediów 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia międzynarodowe dokumenty chroniące wolność słowa w Europie (Europejska Konwencja Praw Człowieka, Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej) – charakteryzuje negatywne zjawiska towarzyszące rozwojowi mediów – przedstawia różnicę między pluralizmem strukturalnym a zawartości – charakteryzuje zasady Karty Etycznej Mediów i Kodeksu Etyki Dziennikarskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega zasada wolności słowa i wskazuje na przypadki jej nadużycia – charakteryzuje strategię państwa polskiego w dziedzinie mediów elektronicznych – charakteryzuje podstawowe modele funkcjonowania środków masowego przekazu w państwach demokratycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia znaczenie niezależności i pluralizmu mediów – wyjaśnia, jakimi zasadami etycznymi powinny kierować się media – porównuje podstawowe modele funkcjonowania środków masowego przekazu w państwach demokratycznych – odróżnia opinie od faktów 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki ograniczania niezależności i pluralizmu mediów – ocenia przykłady kontrowersyjnych działań dziennikarzy i mediów – ocenia zasoby Internetu z punktu widzenia rzetelności i wiarygodności informacyjnej
Media w Polsce i na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jak dzielimy media 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje media w Polsce i na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poszczególne rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> – krytycznie analizuje przekazy medialne 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę prasy wielkonakładowej w

	– podaje przykłady mediów w zależności od kryteriów podziału – wymienia najważniejsze agencje prasowe – wymienia rodzaje prasy	(odbiorcy, zasięg, forma przekazu, orientacja ideologiczna, typ własności) – charakteryzuje prasę wielkonakładową	mediów w Polsce – wyjaśnia różnicę między mediami publicznymi a komercyjnymi	– charakteryzuje genezę agencji prasowych – charakteryzuje wybrane media lokalne	debacie publicznej – ocenia wiarygodność i bezstronność mediów
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów źródłowych	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% - 69%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% - 85%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% - 98%;	– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%

POLITYKA

VII. Demokracja – zasady i procedury

Geneza demokracji	– wymienia wspólne standardy demokracji charakterystyczne dla każdej epoki – wie, jaką rolę pełniły Zgromadzenia Ludowe w Atenach i Rzymie – wymienia	– charakteryzuje proces kształtowania się demokracji w starożytnych Atenach – charakteryzuje zasady demokracji obowiązujące w republice rzymskiej – charakteryzuje rozwój	– charakteryzuje wpływ demokracji ateńskiej i ustroju rzymskiego na współczesną demokrację – wyjaśnia, jakie rozwiązania wprowadzone w Anglii, USA i Francji świadczą o	– porównuje zasady funkcjonowania i uprawnienia zgromadzeń ludowych w Atenach i republice rzymskiej – wyjaśnia wpływ ruchów społecznych na kształtowanie się	– ocenia plusy i minusy demokracji w poszczególnych fazach kształtowania się systemu demokratycznego
-------------------	---	---	--	---	--

	<p>podstawowe dokumenty, które stały się podstawą demokracji (Habeas Corpus Act, Bill of Rights, Deklaracja Niepodległości Stanów Zjednoczonych, Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki, Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela)</p>	<p>demokracji w Anglii, USA i Francji – przedstawia genezę praw kobiet</p>	<p>powstaniu w tych krajach demokracji – charakteryzuje wpływ oświecenia na współczesną demokrację</p>	<p>demokracji</p>	
<p>Polskie tradycje demokratyczne</p>	<p>– wymienia przykłady polskich tradycji demokratycznych – wymienia dokumenty będące podstawą demokracji w Polsce (przywilej cerekwicko-nieszawski, Konstytucja Nihil Novi, artykuły henrykowskie, Konstytucja 3 maja, Konstytucja marcowa, Konstytucja kwietniowa)</p>	<p>– charakteryzuje polskie tradycje demokratyczne (parlamentaryzm I Rzeczypospolitej, Konstytucja 3 maja, II Rzeczypospolita) – wymienia ustawy zasadnicze, które zaliczamy do polskich tradycji konstytucyjnych</p>	<p>– przedstawia proces kształtowania się demokracji szlacheckiej – charakteryzuje zasady działania sejmu walnego w Polsce</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie Konstytucji 3 maja w historii Polski – charakteryzuje konstytucje oktrojowane – wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej zmieniono ustrój Polski</p>	<p>– ocenia Konstytucję 3 maja pod kątem współczesnych standardów demokratycznych – uzasadnia, które z polskich konstytucji budziły wątpliwości co do ich demokratycznego charakteru</p>
<p>Istota demokracji</p>	<p>– wymienia wartości będące fundamentem współczesnej demokracji – wymienia</p>	<p>– charakteryzuje wartości będące fundamentem współczesnej demokracji – charakteryzuje fundamentalne zasady</p>	<p>– wyjaśnia różnicę między wolnością pozytywną a negatywną – charakteryzuje różne odmiany pluralizmu</p>	<p>– wyjaśnia, w jakim stopniu demokracja sprzyja pokojowemu rozwiązywaniu konfliktów – wyjaśnia, dlaczego zasadę</p>	<p>– uzasadnia, dlaczego wolność, równość i sprawiedliwość są uznawane za podstawowe wartości</p>

	<p>fundamentalne zasady demokracji</p> <p>– podaje przykłady pokojowego rozwiązywania konfliktów przy użyciu demokracji</p>	<p>demokracji</p> <p>– charakteryzuje dwa modele trójpodziału władzy (system kooperacji i separacji)</p>	<p>– charakteryzuje wkład Jeana Jacquesa Rousseau, Karola Monteskiusza, Johna Locke’a w rozwój demokracji</p>	<p>konstytucjonalizmu</p> <p>możemy powiązać z zasadą praworządności</p>	<p>demokracji</p>
Formy demokracji	<p>– wymienia rodzaje demokracji bezpośredniej i pośredniej</p> <p>– podaje przykłady przejawów łamania zasad i procedur demokratycznych</p> <p>– zna cenzusy wiekowe czynnego i biernego prawa wyborczego w Polsce</p>	<p>– charakteryzuje rodzaje demokracji bezpośredniej i pośredniej</p> <p>– charakteryzuje formy uczestnictwa obywateli w procesie wyborczym</p>	<p>– charakteryzuje rodzaje referendum</p> <p>– wyjaśnia różnicę między czynnym a biernym prawem wyborczym</p>	<p>– wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób można w Polsce zainicjować referendum</p>	<p>– ocenia konieczność stosowania zróżnicowanego cenzusu wiekowego w biernym prawie wyborczym</p>
Powtórzenie wiadomości	<p>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%</p>	<p>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%</p>	<p>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%</p>	<p>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%</p>	<p>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%</p>
Analiza tekstów źródłowych	<p>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%</p>	<p>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% -69%;</p>	<p>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% -85%;</p>	<p>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% -98%;</p>	<p>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;</p>
Sprawdzian wiadomości	<p>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie</p>	<p>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% -</p>	<p>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% -</p>	<p>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% -</p>	<p>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie</p>

	40% - 54%	69%	85%	98%	99% - 100%
VIII. Myśl polityczna					
Historyczny i współczesny aspekt polityki	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest polityka – wyjaśnia, czym zajmują się politycy – wymienia możliwe sposoby wpływania podmiotów bezpośrednich i ostatecznych na politykę 	<ul style="list-style-type: none"> – zna korzenie polityki – charakteryzuje koncepcje polityki – przyporządkowuje podmioty polityki do przedmiotów polityki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między podmiotami ostatecznymi a bezpośrednimi polityki – charakteryzuje marketing polityczny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między ideologią, doktryną i programem polityczny – porównuje koncepcje polityki 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia związek polityki z państwem – ocenia działalność polityków
Ideologie i doktryny polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia doktryny ze względu na stosunek do rzeczywistości społecznej i kryterium ideału społecznego – wymienia funkcje myśli politycznej – charakteryzuje doktryny lewicowe, prawicowe i centrowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest ideologia – charakteryzuje doktryny ze względu na stosunek do rzeczywistości społecznej i kryterium ideału społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia funkcje myśli politycznej – wyjaśnia, czym jest doktryna – wyjaśnia korzenie podziału doktryn na lewicowe, prawicowe i centrowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się ideologia od doktryny – wyjaśnia, w jakim przypadku nie możemy utożsamiać doktryny z ideologią 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego doktryny centrowe stwarzają najszerszą możliwość współpracy zarówno z ugrupowaniami kierującymi się doktrynami lewicowymi, jak i prawicowymi
Współczesne ideologie	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia założenia chrześcijańskiej demokracji, konserwatyzmu, liberalizmu, nacjonalizmu, socjaldemokracji i socjalizmu – wymienia kluczowe postacie związane z 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne (chrześcijańska demokracja, konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjaldemokracja, socjalizm) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega integryzm, indywidualizm, racjonalizm, leseferyzm, atomizacja, reformizm, rewizjonizm, egalitaryzm, interwencjonizm, personalizm, subsydiarność, solidaryzm społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje założenia poszczególnych ideologii – łączy integryzm, indywidualizm, racjonalizm, leseferyzm, atomizację, reformizm, rewizjonizm, egalitaryzm, interwencjonizm, personalizm, subsydiarność, solidaryzm 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy porównawczej ideologii pod kątem założeń społecznych, politycznych i ekonomicznych – ocenia założenia poszczególnych ideologii – wymienia encykliki

	poszczególnymi ideologiami			społeczny z odpowiednimi ideologiami	Jana Pawła II z zakresu nauki społecznej Kościoła katolickiego
Ideologie totalitarne	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy państwa totalitarnego – podaje przykłady państw, które funkcjonowały lub funkcjonują w oparciu o ideologie totalitarne – wymienia postacie związane z ideologiami totalitarnymi 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje ideologie totalitarne (komunizm, nazizm), odwołując się do przykładów historycznych – charakteryzuje marksizm-leninizm, stalinizm i maoizm 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje podobieństwa i różnice między ideologiami totalitarnymi – wyjaśnia takie pojęcia, jak autarkia, kolektywizm, materializm dialektyczny, komuna, dyktatura proletariatu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym się charakteryzują poszczególne cechy państwa totalitarnego – wyjaśnia różnicę między faszysmem i nazizmem – porównuje marksizm-leninizm, stalinizm i maoizm 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego komunizm, faszyzm i nazizm nie są akceptowalne w państwach demokratycznych – porównuje założenia faszysmu, nazizmu i komunizmu
Kultura polityczna	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest kultura polityczna – wymienia rodzaje kultury politycznej – wymienia wymiary kultury politycznej – wymienia poziomy partycypacji obywatelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poszczególne rodzaje kultury politycznej – charakteryzuje wymiary kultury politycznej według Jana Garlickiego – charakteryzuje partycypację obywatelską 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje genezę pojęcia „kultura polityczna” – charakteryzuje poglądy G. A. Almonda na temat kultury politycznej – charakteryzuje kulturę polityczną współczesnej Polski (normy, formy komunikacji, poziom partycypacji, natężenie konfliktów) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg debaty publicznej na wybrany temat – wyjaśnia, który rodzaj kultury politycznej jest najbardziej pożądany w państwach demokratycznych – charakteryzuje poziomy i metody partycypacji obywatelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wybrane konflikty wartości i interesów ujawniające się w debacie publicznej w Polsce – ocenia jakość argumentacji stron debaty publicznej
Partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia etapy procesu kształtowania się partii politycznych – podaje cechy partii politycznych – wyjaśnia, czym jest partia polityczna – dokonuje podziału partii politycznych ze 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje etapy procesu kształtowania się partii politycznych według Maxa Webera – dokonuje podziału partii politycznych ze względu na cechy organizacji i funkcjonowania 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje partie polityczne ze względu na cechy organizacji i funkcjonowania – charakteryzuje funkcje partii politycznych – charakteryzuje partie polityczne ze względu na program społeczno- 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje funkcje partii politycznych w państwach demokratycznych i niedemokratycznych – uzasadnia związek programu politycznego z doktryną i ideologią polityczną – wyjaśnia, na czym polega 	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza krytyczną analizę programów i innych materiałów wyborczych partii politycznych ze względu na zawartość merytoryczną i formę przekazu

	względu na program społeczno-polityczny		polityczny	pragmatyzm partii politycznych	
Systemy partyjne i polskie partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje systemów partyjnych – podaje przykłady państw o systemie monopartyjnym, dwupartyjnym i wielopartyjnym – wymienia ugrupowania polityczne zasiadające w parlamencie RP 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny – charakteryzuje ugrupowania polityczne zasiadające w parlamencie RP 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest system partyjny – zna dokumenty regulujące zasady działania partii politycznych w Polsce – charakteryzuje procedury zakładania partii politycznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między wariantami systemu wielopartyjnego – ocenia poszczególne systemy partyjne pod kątem funkcjonowania państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy porównawczej wybranych przez siebie materiałów wyborczych polskich partii politycznych pod kątem ich zawartości merytorycznej i formy przekazu
Ordynacje wyborcze	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje ordynacji wyborczych – podaje, w jakich przypadkach stosuje się w Polsce ordynację większościową, a w jakich proporcjonalną – wymienia ogólne zasady prawa wyborczego – wymienia metody przeliczania miejsc w ordynacji proporcjonalnej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poszczególne rodzaje ordynacji wyborczych (proporcjonalna, większościowa, mieszana) – charakteryzuje ogólne zasady prawa wyborczego – charakteryzuje metodę przeliczania miejsc w ordynacji proporcjonalnej obowiązującej w Polsce – wyjaśnia, czym jest próg wyborczy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym – charakteryzuje warianty ordynacji większościowej – podaje progi wyborcze obowiązujące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zasady, jakie są zawarte w kodeksie wyborczym – wyjaśnia skutki stosowania progów wyborczych dla reprezentatywności wyborów – charakteryzuje metody przeliczania miejsc w ordynacji proporcjonalnej (D'Hondta, Saint-Laguë, Hare'a-Niemeyera) 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia plusy i minusy poszczególnych ordynacji wyborczych – ocenia metody przeliczania miejsc w ordynacji proporcjonalnej z punktu widzenia interesów partii
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych

źródłowych	odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	odpowiedzi na poziomie 55% -69%;	odpowiedzi na poziomie 70% -85%;	odpowiedzi na poziomie 86% -98%;	odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
IX. Państwo					
Istota państwa	– wymienia najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska) – wyjaśnia, czym jest suwerenność państwa – wymienia cechy państwa	– charakteryzuje najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska) – wymienia twórców teorii genezy państwa – charakteryzuje cechy państwa	– charakteryzuje poglądy Arystotelesa, św. Tomasza z Akwinu, Jana Jakuba Rousseau, Ludwika Gumplowicza, Immanuela Kanta, Georga Friedricha Hegla, Karola Marksa, Georga Jellinka, Włodzimierza Iljicza Lenina, Czesława Znamierowskiego dotyczące państwa	– wyjaśnia różnicę między suwerennością zewnętrzną i wewnętrzną – analizuje problem suwerenności w aspekcie Traktatu Lizbońskiego	– porównuje różne poglądy dotyczące państwa – analizuje koncepcje genezy państwa na przykładzie Polski
Funkcje państwa i legitymizacja władzy	– wymienia rodzaje legitymizacji – podaje historyczne i współczesne przykłady legitymizacji władzy – wymienia funkcje państwa	– charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy – charakteryzuje funkcje państwa (zewnętrzną i wewnętrzną) – wymienia rodzaje funkcji wewnętrznych państwa	– wyjaśnia na przykładach relacje między narodem a państwem – charakteryzuje rodzaje funkcji wewnętrznych państwa (prawodawczą, porządkową, administracyjną, gospodarczo-organizatorską, socjalną, kulturalną)	– wyjaśnia, na czym polegają różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami legitymizacji – wyjaśnia, na czym polega państwowotwórcza funkcja narodu i narodowotwórcza funkcja państwa – charakteryzuje funkcje państwa ze względu na cele jego działania (adaptacyjna, regulacyjna,	– wyjaśnia, na czym polega różnica między przywódcą populistycznym a charyzmatycznym – ocenia skuteczność władzy tradycyjnej, charyzmatycznej, legalnej

				innowacyjna)	
Formy państwa	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli państwa ze względu formę, reżim polityczny, system polityczny, strukturę terytorialną – wymienia rodzaje monarchii – podaje przykłady monarchii europejskich – podaje cechy państw ze względu na reżim polityczny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest monarchia, a czym republika – charakteryzuje państwo unitarne – charakteryzuje rodzaje państw złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia różnice między państwem scentralizowanym i zdecentralizowanym – charakteryzuje poszczególne rodzaje monarchii – charakteryzuje rodzaje republiki – charakteryzuje reżimy polityczne 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje pozycję władcy w poszczególnych rodzajach monarchii – wyjaśnia, czym się różni federacja od konfederacji – charakteryzuje państwa pod względem rodzajów regionów 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje reżimy polityczne – ocenia poszczególne formy państwowości
Ustrój polityczny Stanów Zjednoczonych	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy charakterystyczne modelu ustrojowego USA – wymienia instytucje władzy ustawodawczej w USA – zna aktualnego prezydenta USA 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady systemu prezydenckiego – charakteryzuje model ustrojowy USA – charakteryzuje uprawnienia Kongresu – charakteryzuje ustrój terytorialno-administracyjny USA – charakteryzuje system partyjny w USA 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje uprawnienia prezydenta USA – charakteryzuje uprawnienia Izby Reprezentantów – charakteryzuje uprawnienia Senatu – charakteryzuje partię Republikanów i Demokratów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegają procedury wyborów prezydenckich w USA – wyjaśnia, na czym polega procedura impeachmentu – porównuje uprawnienia Izby Reprezentantów i Senatu 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia wady i zalety krótkiej kadencji członków Izby Reprezentantów – przedstawia zależności między poszczególnymi rodzajami władzy w USA
System półprezydencki we Francji i Rosji	<ul style="list-style-type: none"> – podaje charakterystyczne cechy ustroju Francji i Rosji – wymienia organy władzy ustawodawczej we Francji i w Rosji – zna aktualnych prezydentów Francji i Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady systemu półprezydenckiego (mieszanego) – charakteryzuje ustrój Francji i Rosji – charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej we Francji i Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje uprawnienia prezydenta i rządu we Francji – charakteryzuje uprawnienia prezydenta i rządu w Rosji – charakteryzuje strukturę parlamentu Francji i Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje uprawnienia prezydentów Francji i Rosji – porównuje uprawnienia władzy ustawodawczej we Francji i w Rosji – porównuje systemy partyjne Francji i Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyciąga wnioski z analizy porównawczej uprawnień prezydentów Francji i Rosji – wyciąga wnioski z analizy porównawczej uprawnień władzy ustawodawczej we Francji i w Rosji

		<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje system partyjny Francji i Rosji – charakteryzuje system terytorialno-administracyjny Francji i Rosji 			– przedstawia zależności między poszczególnymi rodzajami władzy we Francji i w Rosji
Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii i Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> – podaje charakterystyczne cechy ustroju Wielkiej Brytanii i RFN – wymienia organy władzy ustawodawczej w Wielkiej Brytanii i w RFN – zna aktualnego monarchę Wielkiej Brytanii oraz kanclerza RFN 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady systemu parlamentarnego – charakteryzuje ustrój Wielkiej Brytanii i RFN – charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej w Wielkiej Brytanii i RFN – charakteryzuje system terytorialno-administracyjny Wielkiej Brytanii i RFN 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje uprawnienia monarchy i rządu w Wielkiej Brytanii – charakteryzuje uprawnienia prezydenta i kanclerza w RFN – charakteryzuje strukturę parlamentu Wielkiej Brytanii i RFN – wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność polityczna i konstytucyjna 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje uprawnienia monarchy i rządu w Wielkiej Brytanii z uprawnieniami prezydenta i kanclerza RFN – porównuje uprawnienia władzy ustawodawczej Wielkiej Brytanii i RFN – wyjaśnia, jakie znaczenie dla ustroju Wielkiej Brytanii mają konwenanse 	<ul style="list-style-type: none"> – wyciąga wnioski z analizy porównawczej uprawnień monarchy i rządu w Wielkiej Brytanii z uprawnieniami prezydenta i kanclerza RFN – wyciąga wnioski z analizy porównawczej uprawnień władzy ustawodawczej Wielkiej Brytanii i RFN – przedstawia zależności między poszczególnymi rodzajami władzy w Wielkiej Brytanii i RFN
Ustrój polityczny Włoch i Szwajcarii	<ul style="list-style-type: none"> – podaje charakterystyczne cechy ustroju Włoch i Szwajcarii – wymienia organy władzy ustawodawczej we Włoszech i w Szwajcarii – zna nazwisko aktualnego prezydenta 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady systemu parlamentarno-gabinetowego i parlamentarno-komitetowego – charakteryzuje ustrój Włoch i Szwajcarii – charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej we 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje uprawnienia prezydenta i rządu we Włoszech – charakteryzuje uprawnienia władzy wykonawczej w Szwajcarii – charakteryzuje strukturę parlamentu Włoch i Szwajcarii 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje uprawnienia prezydenta i rządu we Włoszech z uprawnieniami władzy wykonawczej w Szwajcarii – porównuje uprawnienia władzy ustawodawczej Włoch i Szwajcarii 	<ul style="list-style-type: none"> – wyciąga wnioski z analizy porównawczej uprawnień prezydenta i rządu we Włoszech z uprawnieniami władzy wykonawczej w Szwajcarii – wyciąga wnioski z analizy porównawczej uprawnień władzy

	Włoch	Włoszech i w Szwajcarii – charakteryzuje system partyjny Szwajcarii – charakteryzuje system terytorialno-administracyjny Włoch i Szwajcarii			ustawodawczej Włoch i Szwajcarii
Relacje państwo – Kościół we współczesnym świecie	– wymienia współczesne modele stosunków między władzą świecką a władzą duchowną – podaje przykłady państw neutralnych światopoglądowo, wyznaniowych, teokratycznych	– charakteryzuje współczesne modele stosunków między władzą świecką a władzą duchowną (uprzywilejowanie głównego wyznania, państwo ateistyczne, państwo neutralne światopoglądowo)	– charakteryzuje modele stosunków państwo – kościół w państwie neutralnym światopoglądowo (model radykalnie świecki i umiarkowanie świecki) – charakteryzuje państwo teokratyczne i wyznaniowe	– wyjaśnia różnicę w podejściu do Kościoła i związków wyznaniowych w państwie radykalnie świeckim, umiarkowanie świeckim, ateistycznym, wyznaniowym i teokratycznym – wyjaśnia, co to jest prawo szariatu	– ocenia poszczególne modele stosunków między władzą świecką a władzą duchowną
Relacje państwo – Kościół w Polsce	– podaje najważniejsze postanowienia konkordatu – zna model stosunków między władzą świecką a władzą duchowną w Polsce – wymienia największe Kościoły w Polsce	– charakteryzuje przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące relacji państwo – Kościół – wyjaśnia, czym jest konkordat – charakteryzuje przepisy dotyczące małżeństwa konkordatowego	– wyjaśnia indywidualny i instytucjonalny aspekt religijności Polaków – wyjaśnia, w jaki sposób są regulowane stosunki państwa polskiego z Kościołami i związkami wyznaniowymi	– wyjaśnia, w jaki sposób w Polsce jest rozwiązana kwestia prawa wyznaniowego – charakteryzuje zasady finansowania Kościoła katolickiego w Polsce	– uzasadnia, dlaczego państwo polskie jest uznawane za umiarkowanie świeckie – ocenia wpływ zawarcia konkordatu na stosunki państwa polskiego z innymi Kościołami i związkami wyznaniowymi
Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
Analiza tekstów	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych	– udziela prawidłowych

źródłowych	odpowiedzi na poziomie 40% - 54%	odpowiedzi na poziomie 55% -69%;	odpowiedzi na poziomie 70% -85%;	odpowiedzi na poziomie 86% -98%;	odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;
Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
X. Demokracja – mechanizmy, problemy, zagrożenia					
<i>Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym</i>	– wymienia i ilustruje przykładami funkcje władzy ustawodawczej – podaje przykłady izb parlamentu w wybranych państwach	– charakteryzuje główne funkcje izby wyższej i niższej parlamentów w wybranych państwach (w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Niemczech) – charakteryzuje zasady wyborów przedstawicieli do parlamentu jednoizbowego i izby niższej parlamentu dwuizbowego	– wyjaśnia, czym się charakteryzuje unikameralizm i bikameralizmu – charakteryzuje różne metody wyłaniania izby wyższej parlamentu	– wyjaśnia różnicę między „izbą oporu” a „izbą refleksji i rozważań” – podaje przykłady państw z parlamentami unikameralnymi i bikameralnymi – charakteryzuje zasady działania parlamentów w wybranych państwach	– porównuje funkcje parlamentów w systemach prezydenckich i parlamentarnych – uzasadnia, które rozwiązanie uznaje za korzystniejsze (unikameralizm czy bikameralizm)
<i>Działalność parlamentu w praktyce</i>	– podaje rodzaje immunitetów – wyjaśnia terminy: sesja plenarna, komisja parlamentarna, kworum, interpelacja, zapytanie poselskie – podaje tryby pracy parlamentu – wymienia rodzaje większości w parlamencie	– charakteryzuje rolę immunitetu parlamentarnego – charakteryzuje sesyjny i permanentny tryb pracy parlamentu – charakteryzuje rodzaje większości w parlamencie	– charakteryzuje rodzaje immunitetów (formalny i materialny) – opisuje mechanizm tworzenia koalicji rządowej	– wyjaśnia różnicę między immunitetem formalnym i materialnym – wyjaśnia rolę opozycji w pracy parlamentu – przedstawia procedurę tworzenia prawa przez parlament	– ocenia zasadność immunitetu parlamentarnego
<i>Władza wykonawcza w</i>	– podaje przykłady	– charakteryzuje	– charakteryzuje	– wyjaśnia, jaką rolę we	– uzasadnia, z czego

<p>państwie demokratycznym</p>	<p>urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów) – wymienia rodzaje elekcji głowy państwa (powszechna – bezpośrednia, powszechna – pośrednia, pośrednia)</p>	<p>kompetencje rządu w państwie demokratycznym – charakteryzuje uprawnienia głowy państwa – charakteryzuje relacje między rządem a głową państwa</p>	<p>uprawnienia głowy państwa w wybranym państwie – przedstawia różnice między egzekutywą otwartą a zamkniętą – charakteryzuje rodzaje elekcji głowy państwa (powszechna – bezpośrednia, powszechna – pośrednia, pośrednia)</p>	<p>współczesnych państwach może pełnić głowa państwa – wyjaśnia, na czym polegają relacje między rządem a głową państwa w poszczególnych systemach politycznych</p>	<p>wynikają różnice w pozycji głowy państwa – ocenia zasadność funkcjonowania głowy państwa wraz z premierem</p>
<p>Współczesna demokracja w Polsce i na świecie</p>	<p>– rozpoznaje i podaje przykłady przejawów populizmu – wymienia metody walki partii politycznych o elektorat – podaje przykłady łamania zasad i procedur demokratycznych w życiu publicznym – w państwie, społeczności lokalnej i życiu szkoły</p>	<p>– charakteryzuje problemy polityki bezpieczeństwa socjalnego – przedstawia sposoby, jakimi partie polityczne walczą o elektorat – charakteryzuje, na czym polega kampania pozytywna i negatywna</p>	<p>– wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym pełnią ruchy obywatelskiego sprzeciwu i emancypacji – charakteryzuje działalność państwa opiekuńczego i liberalnego w zakresie polityki bezpieczeństwa socjalnego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego populizm stanowi zagrożenie dla demokracji – wyjaśnia, na czym polega marketing polityczny – charakteryzuje zasady postępowania polityka, który chce odnieść sukces</p>	<p>– ocenia metody, jakimi partie polityczne walczą o elektorat, według standardów demokracji</p>
<p>Patologie życia publicznego</p>	<p>– wymienia zagrożenia demokracji – wymienia patologie życia publicznego – charakteryzuje wybraną patologię życia publicznego</p>	<p>– charakteryzuje zagrożenia demokracji (dyktatura większości, demokracja narzucona, problemy ekonomiczne) – charakteryzuje patologie życia publicznego (np. korupcja, nepotyzm,</p>	<p>– omawia na przykładach patologie życia publicznego – przedstawia sposoby zwiększania poziomu partycypacji – przedstawia najbardziej zauważalne zagrożenia</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego patologie życia publicznego wpływają destrukcyjnie na życie publiczne – wyjaśnia, dlaczego podejmowanie decyzji na drodze większości może stanowić zagrożenie dla</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego tak wielu obywateli nie uczestniczy w życiu politycznym – ocenia skutki patologii władzy</p>

		<i>klientelizm)</i>	<i>demokracji w Polsce</i>	<i>demokracji</i>	
<i>Powtórzenie wiadomości</i>	<i>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%</i>	<i>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%</i>	<i>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%</i>	<i>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%</i>	<i>– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%</i>
<i>Analiza tekstów źródłowych</i>	<i>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 40% - 54%</i>	<i>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 55% -69%;</i>	<i>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 70% -85%;</i>	<i>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 86% -98%;</i>	<i>– udziela prawidłowych odpowiedzi na poziomie 99% - 100%;</i>
<i>Sprawdzian wiadomości</i>	<i>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%</i>	<i>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%</i>	<i>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%</i>	<i>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%</i>	<i>– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%</i>

Zagadnienia z działu X realizowane są również na innych lekcjach, dział ten realizowany jest tylko w przypadku wystarczającej liczby godzin.